

Vysoká škola ekonomická v Praze
Národohospodářská fakulta
Obor: Ekonomie

Státní pravidla hazardních her
bakalářská práce

Autor: Jan Čentíš

Vedoucí práce: doc. Ing. Daniel Šťastný, Ph.D.

Rok: 2010

Prohlašuji na svou čest, že jsem bakalářskou práci vypracoval samostatně a s použitím uvedené literatury.

Jan Čentíš

V Praze, dne 20. 8. 2010

Chtěl bych poděkovat vedoucímu práce panu doc. Ing. Danu Šťastnému, Ph.D. za přínosné rady a cenné připomínky, které napomohly k vypracování této bakalářské práce.

Abstrakt:

Tato bakalářská práce pojednává o problematice kasin, které se staly důležitou součástí hazardního průmyslu v USA ve 20. století. Práce si klade za cíl odpovědět na otázku, jestli proklamované ekonomické cíle příslušných deregulačních zákonů, které autorizovaly činnost kasin na americkém území, byly naplněny nebo ne. Na základě informací z herních komisí jsou za hlavní pozitiva legalizačního procesu považovány možnosti ekonomického rozvoje, vytvoření nových pracovních pozic a navýšení příjmů do státních rozpočtů. Tyto argumenty jsou v práci diskutovány na základě názorů mnoha odborníků. Současný výzkum naznačuje, že zamýšlené záměry jsou naplňovány spíše v oblastech indiánských rezervací. U kasin fungujících na komerční bázi mimo rezervace nejsou dosavadní výsledky tak jednoznačné. Celková situace při vyhodnocení vlivu kasin na společnost naráží na problém nejednotnosti postupů řady autorů při určení negativních jevů přisuzovaným hazardu.

Klíčová slova:

Legalizace, kasina, ekonomický rozvoj, daně, patologické hráčství

JEL klasifikace:

L83, K20, O18

Abstract:

The Bachelor thesis discusses the problems of casinos that became an important component of the Gambling Industry in USA in 20th century. The goal of this work is to answer a question if the proclaimed economic goals of the relevant deregulatory bills, which authorized activity of casinos on U. S. territory, were fulfilled or not. On the basis of information from Gambling Commissions, the main positives of regularization process are considered the economic development opportunities, creation of new work positions and increase in revenue to state budgets. These arguments based on opinions of many experts are discussed in this paper. The current research indicates that intended intentions are fulfilled more in the areas of Indian reservations. The casinos working on the commercial basis outside the reservations in the results are not so unambiguous. The overall situation in assessing the impact of casinos on the society faces the problem of inconsistency in procedures a number of authors in determining the negative effects attributed to gambling.

Keywords:

Legalization, casinos, economic development, taxes, pathological gambling

JEL classification:

L83, K20, O18

Obsah

Úvod	7
1 Proces legalizace kasin v USA	9
1.1 Počátek legalizace	9
1.2 Kasina a indiánské kmeny	10
1.3 Legalizace v 90. letech.....	11
1.4 Výsledek legalizačního procesu.....	12
2 Ekonomický rozvoj	12
2.1 Inovace a ekonomický rozvoj	13
2.2 Trh práce	14
2.3 Interakce mezi jednotlivými odvětvími.....	14
2.4 Zbídačující růst	16
2.5 Analýzy zabývající se ekonomickým rozvojem.....	18
2.6 Shrnutí prezentovaných empirický analýz	21
3 Kasina a státní příjmy	21
3.1 Daně aplikované na kasina	22
3.2 Trh hazardních her a daně	22
3.3 Interakce mezi jednotlivými odvětvími a státní příjmy	24
3.4 Analýzy zabývající se vlivem kasin na státní příjmy.....	25
3.5 Shrnutí prezentovaných empirický analýz	28
4 Negativní vlivy přisuzované kasinům	28
4.1 Patologické hráčství	28
4.2 Motivy pro začátek hraní hazardních her	28
4.3 Definice a evaluace společenských nákladů hazardu.....	30
4.4 Analýzy zabývající se tématem společenských nákladů hazardu.....	32
4.5 Shrnutí prezentovaných empirický analýz	36
Závěr.....	37
Seznam použité literatury	39

Úvod

Přestože se hazardní hry těší velké oblibě ze strany spotřebitelů a doprovází lidstvo od nepaměti, vzbuzuje toto téma neustále diskuze plné kontroverzí. Různorodost názorů veřejnosti či politiků na činnost kasin a vedlejší negativní efekty způsobené zejména patologickým hráčstvím měla za následek, že se na počátku 20. století na území Spojených států amerických stal hazard v kasinech opět nelegální.

První náznak opětovné legalizace znamenající začátek nové éry pro hazardní průmysl se objevil již v 30. letech minulého století. Největší deregulační vlna umožňující otevření kasin v USA ovšem nastala až začátkem poslední dekády 20. století. Souběžně s touto expanzí hazardního odvětví se začal projevovat stále větší zájem o zkoumání dané problematiky ze strany vědeckých pracovníků. Tato pozornost byla reflektována značným zvýšením publikovaných akademických článků a studií, které se věnovaly ekonomickým důsledkům otevření kasin. Většina těchto prací byla nejprve zaměřena na příčiny vzniku a důsledky patologického chování hráčů. Z ekonomického hlediska byla kasina v minulosti komplexně zkoumána Williamem R. Eadingtonem, který svůj výzkum zaměřil zejména na oblast kolem města Las Vegas ve státě Nevada. V současné době se aktuálním výzkumem ekonomických dopadů kasin v USA zabývá například Douglas M. Walker.

Ve své bakalářské práci se věnuji souboru problémů souvisejících s legalizací kasin v USA za pomoci obecných ekonomických teorií i konkrétních vypracovaných analýz zabývajících se konkrétními jevy. Hlavním cílem této práce je odpovědět na otázku, jestli proklamované ekonomické cíle jednotlivých deregulačních zákonů, kterými byla zaštitěna politická rozhodnutí o povolení činnosti kasin, byly naplněny nebo ne.

Bakalářská práce je strukturována do čtyř oddílů. V prvním oddílu je popisován vývoj legalizace kasin v USA od 20. století. Zde jsou představeny příslušné zákony a pasáže z důvodových zpráv obhajujících uskutečněné politické kroky. Dále jsou zde uvedeny stručné statistické údaje charakterizující hazardní odvětví. Druhý oddíl se zaměřuje na kasina a jejich potenciální pozitivní vliv na ekonomiku prostřednictvím hospodářského rozvoje, vzniku nových pracovních míst či rozšíření spektra spotřebitelských možností. Třetí oddíl se zabývá problematikou kasin jakožto dalších zdrojů příjmů pro státní rozpočty. V posledním oddíle je věnována pozornost

negativním jevům, které jsou přisuzovány v první řadě patologickému chování hazardních hráčů.

V závěrečné části bakalářské práce jsou shrnuty předložené poznatky o kasinech v USA a nachází se zde i odpověď na otázku položenou v úvodu této práce.

1 Proces legalizace kasin v USA

1.1 Počátek legalizace

Za počátek moderní éry související s komerčními kasiny se ve Spojených státech amerických považuje rok 1931. V tomto čase ve státě Nevada vešel v platnost zákon nazývaný *Wide Open Gambling Bill*. Mezi hlavní příčiny vedoucí k schválení tohoto zákona se uvádí zejména vzrůstající nespokojenost s rozšířeným nelegálním hazardem existujícím pod předešlou zákonnou úpravou, snaha podpořit lokální ekonomiku silně ovlivňovanou trvající celonárodní hospodářskou depresí a vidina legalizovaného hazardu jako dodatečného zdroje daňových příjmů do státních a okresních rozpočtů. Jednotlivým státním okresům byla udělena pravomoc udělování licencí a vybírání poplatků stanovených pro jednotlivé hry a herní přístroje (Nevada Gaming Commission 2006).

Začínající proces legalizace byl v USA přerušen a žádné jiné kasino než v oblasti státu Nevada nebylo povoleno až do listopadu 1976. Toho roku byl ve státě New Jersey přijat zákon pojmenovaný *Casino Control Act* (New Jersey Casino Control Commission 2008). Očekávané cíle od tohoto zákona jsou v důvodové zprávě popsány takto:

„Legalizace kasin byla schválena jako jedinečný nástroj pro rozvoj města Atlantic City, který ulehčí znovuoobnovení zničených zón, renovaci a rozšíření existujících hotelů, tradičních, turistických a zábavních zařízení, dále podpoří nahrazení ztracených pohostinsky-orientovaných zařízení, poskytne prostor pro volnočasové a rekreační aktivity a přiláká nové investice především do Atlantic City.“¹

Zákonodárci v New Jersey ovšem zvolili více restriktivní model oproti Nevadě, kde nebylo kladeno tolik bariér při vstupu na trh. Jak popisuje William R. Eadington (1999, s. 175):

„Jednotlivé provozovny kasin v Atlantic City musí být postaveny podle specifických kritérií určujících velikost a prostorové rozvržení, což limituje potencionální investory skrze navýšení potřebného

¹New Jersey Casino Control Commission (2008, kap. 1, s. 1-2)

finančního kapitálu, a tak celé odvětví od svého počátečního rozvoje směřuje k oligopolnímu charakteru.“

1.2 Kasina a indiánské kmeny

V roce 1979 dochází k pokusu o otevření prvního indiánského zařízení s číselnými hazardními hrami. Představitelé státu Florida se pokusili tuto činnost zakázat, avšak v soudním sporu *Seminole Tribe of Florida v. Butterworth* federální soud dochází k závěru, že tato aktivita dle platného legislativního rámce nemůže být státem zakázána. V následném sporu *California v. Cabazon band of Mission Indians* v roce 1987 americký Nejvyšší soud rozhodl, že pokud v daném státě existuje nějaký povolený druh hazardu, poté i indiánské kmeny mají právo na svém svěřeném území vykonávat tyto aktivity a státy nesmějí do těchto záležitostí zasahovat ani jim nijak bránit (McCulloch 1994).

V reakci na výše zmíněné soudní rozhodnutí Kongres schvaluje v říjnu 1988 federální zákon upravující regulaci hazardu provozovaného indiány – *Indian Gaming Regulatory Act (IGRA)*. Účelem tohoto nařízení je poskytnout celostátně uznaným indiánským kmenům zákonem upravené prostředí podporující kmenový ekonomický rozvoj, soběstačnost a silnou pozici pro místní správu. Chtějí-li indiánské kmeny provozovat kasina, mají za povinnost uzavřít se státem vzájemnou dohodu o podmínkách chodu kasin. Jak popisuje Roger Dunstan (1998, s. 4):

„Státy i indiánské kmeny byly nespokojené s touto částí IGRA. Státy chtěly úplnou kontrolu nad hazardem na jejich území, avšak kmeny viděly v nutnosti uzavření dohody porušení jejich suverenity².“

Díky právnímu statutu indiánů činnost kasin nepodléhá daňové zátěži.³ Dále je v *IGRA* požadováno, aby provozní výnosy byly použity pro tamější kmenové programy a projekty umožňující ekonomický rozvoj a růst blahobytu uvnitř rezervací. Dnes již bývalý předseda *National Indian Gaming Commission* Tadd Johnson dosvědčuje:

² Např. McCulloch (1994, s. 102) uvádí definici suverenity jako „zákonně nezcizitelné pravomoci indiánských kmenů, které nejsou přímo vyjádřené usnesením Kongresu, ale které jsou spíše spojené s omezenou suverenitou, která nebyla nikdy potlačena.“

³ Tento stav potvrdilo soudní rozhodnutí ve sporu *McClanahan v. Arizona State Tax Commission* z roku 1973 (McCulloch 1994). Indiánské kmeny či jejich příslušníci neplatí prodejní daň (sales tax) ze zboží prodaného v rezervaci, státní daň z příjmů vydělaných v rezervaci a daň z majetku.

„Mnoho kmenů použilo obdržené tržby k postavení škol, financování sociálních služeb, zajištění vysokoškolských stipendií, postavení silnic, postavení nových kanalizačních a vodních systémů a poskytnutí adekvátního bydlení pro své členy.“⁴

1.3 Legalizace v 90. letech

Zatím poslední největší vlna přinášející proces legalizace komerčních kasin začala roku 1989 schválením příslušných zákonů v Jižní Dakotě. Dalším státem rušícím zákaz hraní byla Iowa. Zde roku 1989 dochází k autorizování hazardních her na říčních lodích konajících rekreační plavby na řece Mississippi. Iowa k tomuto kroku přistoupila v reakci na tíživou ekonomickou situaci v zemědělském sektoru, která postihla výrobní podniky v průběhu 80. let 20. století (Nelson a Mason 2003). V následujících letech došlo k rychlé expanzi kasin na říčních plavidlech i v okolních státech.⁵ Legislativní záměry zákonů v jednotlivých zemích se obecně shodují. Například v důvodové zprávě zákona Riverboat Gambling Act schváleného v únoru 1990 ve státě Illinois je jeho přijetí vysvětlováno takto:

„Úmyslem tohoto zákona je přinášet prospěch občanům státu Illinois prostřednictvím podpory ekonomického rozvoje, propagace lokálního turistického odvětví a zvětšení objemu příjmů státu, které budou využity pro podporu vzdělání.“⁶

Výše zmíněný proces urychlené autorizace herních podniků lze odůvodnit rostoucím úsilím států přilákat turisty z okolních států a tím i dodatečné daňové příjmy do svých rozpočtů. Reálný zvýšený odliv peněz do okolních ekonomik může posilovat tlak na tamní politické představitele, aby se za pomoci nových zákonů pokusili získat větší podíl na trhu s hazardem. Získání této konkurenční výhody může představovat například vytvoření lepšího podnikatelského prostředí pomocí uvolňování předešlých restrikcí na dané odvětví. Tento jev postupného liberalizování omezujících ustanovení a snahy stát se dominantním hráčem na konkrétním trhu je v literatuře označován jako „závod ke dnu“ (*race to the bottom*)⁷ nebo „obránná legalizace“ (*defensive*

⁴ National Gambling Impact Study Commission (1999, kap. 6, s. 15)

⁵ Toto rozšíření proběhlo do roku 1993 ve státech Illinois, Mississippi, Louisiana, Missouri a Indiana.

⁶ Illinois General Board (2009, sekce 2a)

⁷ Schram a Soss (1998)

legalization)⁸. Zmíněné státní deregulační jednání popisují ve své práci například Nelson a Mason (2003, s. 652):

„[...] poté, co Iowa začala vydávat omezené množství licencí na provozování kasin sídlících na říčních lodích, stát Illinois zrušil limity na výši možné vsazené částky a v Mississippi následně odstranili jak tyto finanční stropy na sázky, tak limity na počet přidělovaných licencí.“

Mezi posledními státy autorizujícími na svém území komerční kasina patří Michigan, Pennsylvania a Kansas. Jednotlivá odůvodnění opět vykazují obecnou shodu. Pro ilustraci může sloužit legislativní záměr zákona *The Pennsylvania Race Horse Development and Gaming Act* ze státu Pennsylvania (The Pennsylvania Gaming Control Board 2004). Mezi hlavní cíle tohoto zákona patří:

„[...] poskytnutí významného zdroje nových státních příjmů, které podpoří odlehčení daně z nemovitostí a ze mzdy, podpora ekonomického rozvoje a ostatních podobných výhod.“⁹

1.4 Výsledek legalizačního procesu

Od uvedení prvního kasina v roce 1931 se toto odvětví stalo jednou z nejrychleji rostoucích částí terciárního průmyslu (Calcagno a kol. 2010). Do konce roku 2009 bylo na území 13 amerických států otevřeno 458 komerčních kasin. Jejich tržby přesahovaly částku 30,7 miliardy dolarů, odvedené daně dosahovaly necelých 5,6 miliardy dolarů (The American Gaming Association 2010). Vedle těchto zařízení je v provozu více než 400 kasin řízených přibližně 240 indiánskými kmeny (z celkového počtu 562 kmenů) na území 28 států. Těm vyneslo jejich podnikání v roce 2008 tržby 26,7 miliard dolarů (National Indian Gaming Commission 2009).

2 Ekonomický rozvoj

Jedním ze základních opodstatnění politického rozhodnutí povolit činnost kasin je snaha oživit či podpořit ekonomiku rozvojem nového odvětví na svém území.

⁸ Calcagno a kol. (2010)

⁹ The Pennsylvania Gaming Control Board (2004, s. 3-4)

2.1 Inovace a ekonomický rozvoj

S konceptem představení nového produktu na trhu pracoval představitel rakouské školy Joseph A. Schumpeter počátkem 20. století. Tento ekonom rozvinul teorii ekonomického růstu na předpokladu podnikatelského objevování spojeného s uvedením nového výrobku. Dostane-li se tomuto produktu kladného přijetí ze strany spotřebitelů a podnikatelé obdrží odměnu za inovaci ve formě zisku, potom hospodářství bude podněcováno potřebným impulzem k rozvoji. Tento proces ovšem není trvalý a v dynamickém pojetí ekonomiky je nutné tyto stimuly inovovat. Schumpeter (1982, s. 66) stanovuje 5 podmínek podporujících ekonomické oživení:

1. Představení nového výrobku, se kterým ještě nejsou spotřebitelé seznámeni, nebo se jedná o inovaci stávajícího výrobku.
2. Uvedení neznámé výrobní metody, která nebyla zatím využívána v příslušném oboru, bez ohledu na to, jestli je výsledkem nového vědeckého objevu, nebo jde o inovativní uchopení tradičních výrobních prostředků.
3. Otevření trhu subjektům, které do něj neměly v minulosti přístup, nezávisle na tom, jestli předtím trh existoval, nebo ne.
4. Nabytí nového surovinového zdroje nebo polotovaru, opět bez ohledu na to, jestli již existoval, nebo byl vytvořen poprvé.
5. Vytvoření nové organizace odvětví, jako vytvoření monopolní pozice (například skrze trust [*trustification*]), nebo její rozpad.

Dle mého názoru je možné na rozšiřování amerického zábavního průmyslu aplikovat body č. 1 a č. 3. Obvykle s rostoucí rozmanitostí poskytovaných služeb se navyšuje užitek spotřebitelů těchto statků. Ochota lidí vstupovat dobrovolně do vzájemné směny s producenty daného statku je reflektována zvýšením přebytku spotřebitele a výrobce. Jak konstatují Jerry A. Hausman a Gregory K. Leonard (2002, s. 237-238):

„Rozsah tohoto získaného přebytku je obecně funkcí toho, za jak blízké substituty spotřebitel považuje nový a stávající produkt. Čím dokonalejší substituty jsou, tím se mu dostává menšího spotřebitelského přebytku.“

Velikost tohoto přebytku tudíž značně závisí na výsledku procesu konkurenčního boje mezi jednotlivými subjekty na straně nabídky těchto služeb. Jestliže bych tyto předpoklady aplikoval na hazardní průmysl, pak k navýšení spotřebitelského přebytku může dojít například pomocí poklesu cen jednotlivých služeb a jejich zkvalitňováním, zvýšením šance na obdržení výhry nebo snížením nákladů spojených s cestováním do resortů, kde jsou kasina povolena.

2.2 Trh práce

V souvislosti s bodem č. 3 ze Schumpeterova seznamu je možné usuzovat, že autorizování činnosti kasin bude mít dopad na trh práce a zaměstnanost v daném regionu. Tento předpoklad dodatečného vytváření nových pracovních míst a růstu mezd je všeobecně chápán jako další z benefitů provázející rozšiřování daného odvětví.

Otázkou ovšem zůstává, jak daný trh zareaguje na zvýšení poptávky po kvalifikovaných pracovnících. Pokud je kasino lokalizováno v odlehlějších částech území, kde nebude dostatečná nabídka, může být doplněna nabídkou z vedlejších regionů a v původní oblasti bude nezaměstnanost stagnovat. Nicméně dojde-li k přestěhování těchto lidí do kraje, kde jsou zaměstnáni, míra nezaměstnanosti¹⁰ poklesne v důsledku růstu počtu práce schopného obyvatelstva. Konkurence mezi zaměstnavateli může zapříčinit přesun pracovníků mezi jednotlivými podniky, a tudíž ztráta jednoho pracovního místa je kompenzována vytvořením místa nového. Jak uvádí Thomas A. Garrett (2004, s. 12):

„Čistý přírůstek zaměstnanosti v místní lokalitě může být menší než počet nových míst vytvořený kasiny. Ovšem herní průmysl může zvýšit celkovou zaměstnanost, jestliže kasina generují nová místa v jiných sektorech v daném teritoriu prostřednictvím zvýšené poptávky po ostatním zboží a službách.“

2.3 Interakce mezi jednotlivými odvětvími

V první části své práce jsem uvedl příklad rozhodování státu Illinois o uvolnění zákazu hazardu na výletních lodích. Hlavním argumentem byla „migrace“ obyvatelstva za hranice z důvodu legální možnosti hraní hazardních her a tím odliv potenciálních příjmů do státního rozpočtu. Úsilí politických představitelů o udržení výdajů domácích

¹⁰ Ta je dána jako podíl nezaměstnaných a součtu zaměstnaných a nezaměstnaných lidí.

spotřebitelů a možnost přilákání zahraničních turistů může být jedním ze zdrojů ekonomického rozvoje daného regionu.

V tomto smyslu se dá považovat turistický sektor jako exportní v dané ekonomice, bude-li docházet k úhradě poskytovaných služeb z peněz turistů. Charles M. Tiebout (1956, s. 161) ve své práci analyzující regionální hospodářský růst poukazuje na fakt, že export není jediný klíč k úspěchu:

„Není zde žádný důvod k předpokladu, že export je výhradní, nebo dokonce nejdůležitější autonomní proměnou determinující regionální důchod. Další položky, jako podnikové investice, vládní výdaje či objem bytové výstavby, mohou být právě tak autonomní vzhledem k místnímu rozvoji jako exporty.“

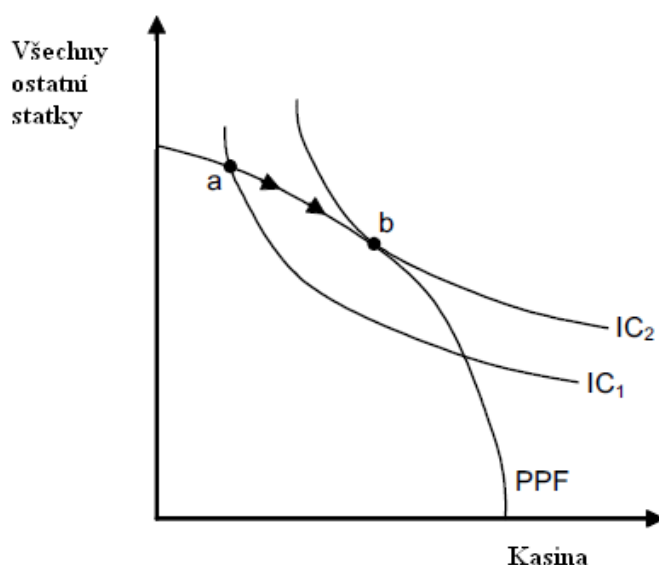
V odborných a akademických publikacích je možné narazit na argumentaci založenou na tvrzení, že existence kasin je doprovázena kanibalizačním efektem ostatních odvětví spočívající v přesunu spotřebitelských výdajů, zaměstnanosti a zisků.¹¹ Earl L. Grinols (2004, s. 67-68) ve své knize prezentuje možnost kanibalizace ostatních podniků tak, že fungování kasin a jejich interakci s ostatními subjekty na trhu ilustruje na příkladu chodu restaurace a továrny:

„Restaurace obecně slouží místním obyvatelům a současným turistům. Po otevření nové restaurace ve městě s mnoha podobnými firmami dojde k navýšení počtu zaměstnanců v nové restauraci, ale celková zaměstnanost se nezvýší. Protože nejsou zachyceny nové dolary z okolí, restaurace pouze přerozděluje peníze uvnitř tamní ekonomiky, a tak se zvýšení poptávky v jedné lokalitě děje na úkor poptávky na ostatním území. Továrna exportující svůj produkt mimo původní lokalitu se ovšem chová jinak. Nové peníze jsou přinášeny od sousedních spotřebitelů a jsou jimi placeny mzdy místních pracovníků, dodavatelů a zisky vlastníků. Tyto prostředky jsou postupně utraceny a sekundárně zvyšují poptávku po statcích. Následně jsou vytvářena nová pracovní místa a to představuje opravdové čisté zvýšení v lokální zaměstnanosti.“

¹¹ Např. Kindt (1994), Grinols a Mustard (2001), Grinols (2004)

Na grafu č. 1 je znázorněn tento efekt prostřednictvím hranice produkčních možností (PPF¹²) v dané ekonomice. Jestliže dojde k otevření kasin, je možné usuzovat, že se spotřebitelé rozhodnou spotřebovávat více statků nabízených nově kasiny a méně statků ostatních. Tato změna je reprezentovaná posunem z původního stavu (A) do nového (B).¹³

Graf č. 1 – Hranice produkčních možností

Zdroj: Douglas M. Walker (2007, s. 17)

Pokud by se kasina a ostatní firmy v ekonomice měly chovat výhradně v souladu Grinolsovou představou a ekonomický rozvoj byl podmíněn přílivem peněz z okolí, poté jsou tyto myšlenky podobné idejím merkantilismu převažujícího na evropském kontinentu v 17. století. Ty byly založeny mimo jiné na předpokladu aktivní obchodní bilance. Ta vykazuje kladné saldo, jestliže export zboží a služeb do zahraničí převyšuje import do dané ekonomiky.

2.4 Zbídačující růst

Teoretickou otázkou ekonomického růstu v závislosti na legalizaci kasin se také věnuje ve své knize Douglas M. Walker (2007). Ten připouští teoretickou možnost

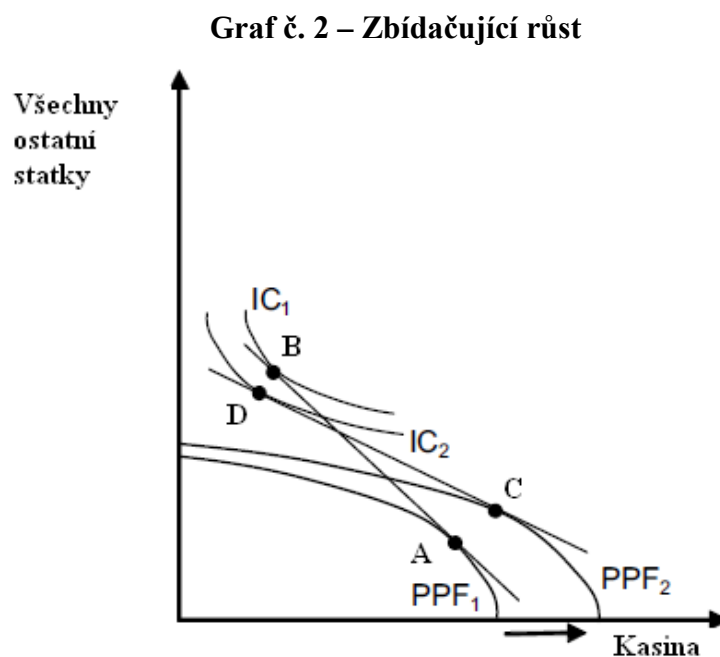
¹² Hranice produkčních možností (production-possibilities frontier) reprezentuje všechny možné kombinace dvou statků, které lze efektivně vyrobit při daných výrobních faktorech a výrobních technologiích (Mankiw 2007).

¹³ Walker (2007, s. 21) dodává, že tento koncept stojí na několika předpokladech a není vždy možné ho aplikovat. Ovšem v kontextu mezinárodního obchodu dle uskutečněných empirických analýz je tento přístup obecně platný.

aplikace teorie tzv. zbídačujícího růstu (*immiserizing growth*) na proces rozšiřujících se kasin. Tento koncept byl poprvé uveden indickým ekonomem Jagdishem Bhagwatim (1958) a používá se v kontextu mezinárodního obchodu za určitých specifických podmínek¹⁴. Hlavní tezí je vliv ekonomického růstu, který může zapříčinit pokles reálných příjmů v daném státu oproti původní situaci před expanzí. Walker (2007, s. 15) uvádí ilustrativní příklad vysvětlující tuto teorii a připouští, že je eventuálně možné použít tuto teorii na ekonomiku zaměřující se na hazardní průmysl:

„Pokud se země specializuje na těžbu ropy a to má za důsledek navýšení světové nabídky ropy v takovém rozměru, že dojde k tlakům na pokles světové ceny této komodity, poté celkový blahobyt v zemi může poklesnout jako výsledek specializace a obchodu.“

Grafická analýza zbídačujícího růstu na případu expanze kasin je ilustrována na křivce PPF v grafu č. 2.

Zdroj: Douglas M. Walker (2007, s. 16)

Bod A odpovídá původní situaci v ekonomice, která je zaměřena na produkci služeb nabízených kasiny. Díky specializaci země a mezinárodnímu obchodu je možné, aby

¹⁴ Walker (2007, s. 16) uvádí tyto podmínky: a) ekonomický růst země je spojený s exportním sektorem; b) země má vysoký podíl na světovém trhu s danou komoditou, tudíž jestli dojde k zvýšení domácí produkce, exportní ceny klesají; c) zahraniční poptávka po vývozních statcích země je cenově neelastická; d) národ je velmi angažován v mezinárodním obchodě, tudíž negativní efekty spojené se zhoršením cenových relací převládají nad pozitivními vlivy rostoucí produkce.

země dosáhla spotřeby statků znázorněné bodem B , jenž leží na indifferenční křivce IC_1 . Jak se hazardní průmysl rozšiřuje (změna křivky PPF_1 na PPF_2), stále více turistů je přilákáváno do regionu a s rozšiřující se nabídkou nastává pokles cen v odvětví. Po zhoršení směnných relací a následné směně na mezinárodním trhu je země schopna spotřebovávat pouze množství odpovídající bodu D na nižší indifferenční křivce IC_2 . Přesun na IC_2 z původní situace znamená pokles blahobytu.

Paul Krugman a Maurice Obstfeld (2002, s. 103) ovšem reálné využití tohoto konceptu spíše zamítají a uvádí:

„Většina ekonomů pohlíží na koncept zbídačujícího růstu jako na teoretickou záležitost, nežli na jev z reálného světa.“

2.5 Analýzy zabývající se ekonomickým rozvojem

V této části své bakalářské práce představím několik vypracovaných analýz, jejichž hlavním společným znakem je právě zjištění vlivu kasin na hospodářskou situaci v různých oblastech USA.

Taylor, Krepps a Wang (2000)

Cílem práce Taylora a kol. (2000) bylo zjištění socioekonomických dopadů kasin otevřených indiánskými kmeny na okolní komunity. Pro svoji analýzu převzali zpracovaná data od Gersteina a kol. (1999), kteří posuzovali důsledky patologického hráčství na základě dat vyplývajících z národních průzkumů, statistických informací a případových studií. Za pomoci regresní analýzy Taylor a kol. (2000) dochází k závěru, že lokace indiánských kasin ve venkovských a chudších oblastech má pozitivní dopad na okolí. Výsledky naznačují pětiprocentní nárůst zisku po zdanění a tříprocentní nárůst celkových příjmů v oblastech poblíž nově otevřených indiánských kasin.¹⁵ Největší změna zisků nastala v rekreačním sektoru, a to v průměru o 17 procent.¹⁶

Evans a Topoleski (2002)

Studie Evanse a Topoleskiho (2002) popisuje socioekonomické dopady na rezervace a okolní komunity po otevření kasin vlastněných indiány. Pro testování byla využita data o všech indiánských kmenech z let 1983 až 1999. Autoři přichází

¹⁵ Taylor a kol. (2000, s. 22)

¹⁶ Taylor a kol. (2000, s. 26)

s tvrzením, že otevření kasin značně ovlivňuje ekonomický vývoj v rezervacích. Výsledky naznačují, že čtyři roky po otevření kasin provozovaných indiány vzrostl počet tamního obyvatelstva o 11,5 procent, zaměstnanost se navýšila o 26 procent, poměr zaměstnanosti k populaci se zvýšil o 12 procent.¹⁷

Garrett (2004)

Účelem Garrettovy studie bylo vyšetření dopadu kasin na lokální zaměstnanost a změnu zaměstnanosti ve specifických odvětvích¹⁸ v šesti středozápadních okresech USA. Rozsah dat pro ekonometrické testování byl od ledna 1986 do konce prosince 2001. Pro vyhodnocení odvětvových změn autor srovnává procentuální změny v zaměstnanosti v daných sektorech. Tyto výsledky poté posuzuje v souvislosti s otevřením kasin v daném regionu.

Garrett při interpretaci svých empirických výzkumů dochází shodně jako Taylor a kol. (2000) k závěru, že legalizace kasin má větší dopad na venkovské okresy, pro které se stal hazardní průmysl jedním z klíčových sektorů. Ve třech ze čtyř venkovských okresů došlo k navýšení zaměstnanosti. Asi nejvýznamnější změna byla vyhodnocena po uvedení kasin v okrese Tunica ve státě Mississippi. Zde se poměr mezi zaměstnaností a celkovou populací navýšil o 27 procent.¹⁹ Garrett ovšem uvádí (2004, s. 21):

„Je velice obtížné odhalit skutečný dopad provozování kasin na zaměstnanost ve větších městských okresech, kde je zaměstnanost velmi variabilní a kasina přispívají k celkové zaměstnanosti pouze malým podílem.“

Walker a Jackson (1998) a (2007)

V této studii Walker a Jackson (2007) analyzovali vzájemný vztah mezi legalizováním kasin a ekonomickým růstem na státní úrovni. Jde o rozšíření jejich původní práce (1998), kde aplikovali Grangerův test kauzality²⁰ přizpůsobený

¹⁷ Evans a Topoleski (2002, s. 46)

¹⁸ Tato odvětví jsou: stavební, výrobní, maloobchod, služby a finance. Zbýlé jsou vynechány, neboť je zde nepravděpodobné, že by byly ovlivněny uvedením kasin (Garrett 2004).

¹⁹ Garrett (2004, s. 15)

²⁰ Tento koncept byl představen C. W. J. Grangerem (1969). Grangerova kauzalita existuje mezi proměnnými X a Y, jestliže minulé hodnoty proměnné X jsou schopny značně zvýšit odhad budoucích

pro použití na panelová data od roku 1991 do 1996. Ve starší analýze si autoři kladli za cíl zjistit, jestli legalizace hazardu v kasinech přispívá ke státnímu hospodářskému růstu. Dále se snažili určit, jestli kasino musí nutně fungovat v ekonomice jako továrna exportující svůj produkt, aby mohlo dojít k hospodářskému oživení v daném regionu. Ekonometrický test prokázal Grangerovu kauzalitu mezi uvedením kasin a hospodářským růstem. Nicméně pro správnost podmínky o exportu produktu nebyly nalezeny žádné validní důkazy.

V novější verzi z roku 2007 jsou zachovány metodologické postupy, avšak datový vzorek je rozšířen do roku 2005. V období mezi lety 1991 až 2005 jsou využívána roční data z 11 států.²¹ Účelem jejich aktuálnější práce bylo potvrzení pokračování Grangerovy kauzality prokázané v 90. letech 20. století. Při stejném postupu zpracování dat Walker a Jackson ovšem docházejí k odlišnému výsledku. Ten neprokazuje kladný dopad kasin na růst ekonomik států v dlouhém období, ale pouze prvotní pozitivní růstový efekt, který se v průběhu času vytrácí. Rozdílné závěry obou prací jsou vysvětlovány zvýšenou konkurencí na trzích s hazardem a zábavním průmyslem uvnitř států a přímou konkurencí ze zahraničí, kde byly tyto podniky taktéž autorizovány.

Wenz (2008)

Hlavním záměrem práce Wenze (2008) bylo získání odhadů o ekonomických dopadech nově otevřených kasin v příslušných regionech. Pro své testování si vybral data ze sčítání lidu ve Spojených státech za období 1990-2000. Autor identifikuje ve výsledcích kladný vliv indiánských kasin na ekonomické ukazatele v daných okresech. V případě regionů, kde jsou indiánská kasina otevřena, je v porovnání s regiony bez kasin pozorován rychlejší nárůst populace, zaměstnanosti a počtu bytových jednotek přibližně o 3 až 5 procent²².

Walker a Jackson (2009)

Walker a Jackson (2009) vypracovali tuto analýzu jako reakci na ničivé počínání hurikánu Katrina v USA v roce 2005. Cílem jejich práce bylo zjistit,

hodnot proměnné Y. Bližší specifikaci využití této metody vysvětluje Walker a Jackson (1998, s. 50-54), (2007, s. 596-598).

²¹ V těchto datech nejsou zahrnuty informace z kasin provozovaných v indiánských rezervacích, neboť jsou veřejně nedostupná.

²² Wenz (2008, s. 249)

jestli znovuoobnovení kasin v postižených státech mělo pozitivní dopady na osobní důchody místních obyvatel. Mezi hlavní zasažené země se řadily Louisiana a Mississippi.²³ Pro ekonometrické testování jejich předpokladu byla použita čtvrtletní data obsahující údaje o osobních důchodech a příjmech kasin od ledna 1997 do března 2006. Výsledkem regresní analýzy bylo potvrzení předpokladu, že hurikán Katrina negativně ovlivnil osobní důchody. Taktéž byl prokázán pozitivní vztah mezi příjmy kasina a výší osobních důchodů v daném období. Autoři při diskuzi výsledků přicházejí se závěrem, že zvýšení příjmu kasin mělo značně větší efekt na osobní důchody po hurikánu, než před ním.

2.6 Shrnutí prezentovaných empirický analýz

Za jeden z primárních cílů si politika deregulace hazardního průmyslu kladla vytvoření podmínek pro ekonomický rozvoj v daném regionu. Z toho pohledu se vítězi opětovného procesu legalizace patrně staly indiánské kmeny. Jejich podnikání je ušetřeno speciálními legislativními úpravami, které byly zmíněny v první části této bakalářské práce. Dosavadní studie naznačují, že po otevření těchto zařízení se životní úroveň tamějších obyvatel zvýšila ať již prostřednictvím zvýšení počtu obyvatelstva, zaměstnanosti, úrovně bydlení či růstem zisků okolních podnikatelských subjektů. Z hlediska komerčních kasin, jejichž provoz čelí odlišným zákonným podmínkám, je posouzení jejich dopadu na ekonomický rozvoj méně jednoznačné. Jejich otevření bylo všeobecně vyhodnoceno jako prorůstový impuls pro ekonomiku. Důležitými determinanty ovlivňujícími tento efekt je ovšem lokalita daného kasina a důležitost tohoto odvětví v dané ekonomice.

3 Kasina a státní příjmy

Dalším z významných argumentů uváděných zastánci legalizace kasin jsou potenciální příjmy do státních rozpočtů. Tato vidina alternativních státních příjmů je deklarována v téměř každé důvodové zprávě příslušných zákonů autorizující činnost kasin v dané lokalitě.

²³ Vážně poškozeno, zavřeno nebo úplně zničeno hurikánem Katrina a Rita v létě 2005 bylo 9 kasin v Louisianě a 13 Mississippi bylo vážně poškozeno a zavřeno nebo úplně (Walker a Jackson 2009, s. 2-3).

3.1 Daně aplikované na kasina

Nejčastější formou zdanění uvalenou na chod kasin je daň z hrubých výnosů²⁴ (*gross gaming revenue - GGR*). Druhým nejběžnějším nástrojem je daň ze vstupu²⁵ (*admission tax*). Třetím důležitým zdrojem jsou příjmy z licencí a dílčích poplatků stanovených v konkrétní lokalitě (Anderson 2005).

Stanovená míra zdanění hrubých výnosů (GGR) se významně odlišuje v jednotlivých zemích. Rozmezí této sazby se pohybuje od 6,75 procent v Nevadě, do 50 procent v Illinois a v roce 2009 byl příspěvek komerčních kasin do státních rozpočtů prostřednictvím této daně 5,59 miliard dolarů (The American Gaming Association 2010). Ve své první části bakalářské práce uvádím, že zisky indiánských kasin nepodléhají zdanění. Nicméně v rámci uzavírání smluv mezi indiánskými kmeny a státem dochází k dohodám o přispívání do státních rozpočtů prostřednictvím poplatků. V roce 2003 byla výše těchto plateb na úrovni 759 milionu dolarů.²⁶ Tyto poplatky mají charakter odměny pro stát za udělení monopolních práv indiánským kmenům na provozování hazardních her (Kearney 2005b).

3.2 Trh hazardních her a daně

John E. Anderson (2005) ve své práci prezentuje zjednodušenou ekonomickou analýzu trhu s hrami v kasinech v závislosti na jejich zdanění. Cena hry je zde určena částí z celkového objemu sázkaři vsazených prostředků, která je zadržena kasiny. Velikost části, jež si ponechá kasino, je determinována tzv. *take-out rate* (w), která je odlišná pro různé typy her a je vyjádřena v procentech. Celkové množství peněz vsazených na hru je označováno *handle* (H). Veškeré vyplacené výhry *prize* (P), které výherci obdrží, jsou rovny $P = H - wH$. Při reformulaci této rovnice kvůli vyjádření w dostáváme vztah $w = 1 - P/H$. Tato míra w představuje skutečnou cenu (*true price*) hraní hazardních her a je nepřímo úměrná velikosti výhry.²⁷ Tudiž čím vyšší bude výhra relativně k vsazené částce, tím nižší bude cena této hry. Anderson (2005) předpokládá, že hazardní hráči budou více hrát při relativně nižších cenách (nižší w) a naopak *ceteris paribus*.

²⁴ Hrubé výnosy jsou rozdílem mezi vsazenou částkou a vyplacenou výhrou.

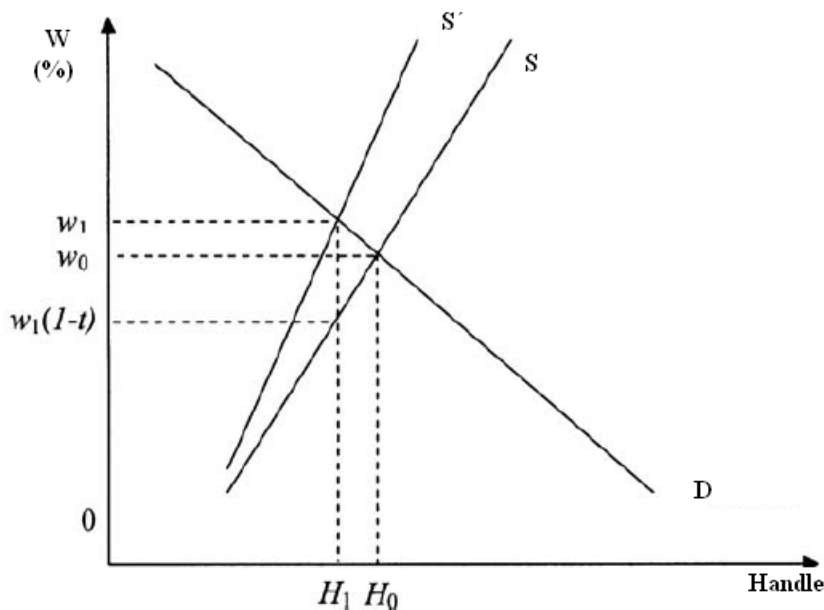
²⁵ Typicky uvalenou na paušální částku, kterou je hráč povinen zaplatit při vstupu do kasina.

²⁶ Meister (2004, s. 1)

²⁷ Anderson (2005, s. 315) uvádí také parciální derivaci funkce w podle P : $\partial w / \partial P = -1/H$. Tento výraz je menší než 0 a potvrzuje inverzi mezi veličinami w a P .

Na grafu č. 3 je znázorněna tržní situace s hazardními hrami, kde na vertikální ose je vyjádřena *take-out rate* (w) a na horizontální ose je vyobrazeno celkové množství peněz vsazených na hru (*handle*). Křivka poptávky D zde určuje obvyklou nepřímou závislost mezi poptávaným množstvím po daném statku a jeho cenou za jinak nezměněných okolností.

Graf č. 3 – Tržní analýza hazardních her

Zdroj: Anderson (2005, s. 316)

Původní rovnovážná situace na grafu č. 3 je zachycena bodem E . Tomuto bodu odpovídá množství vsazených prostředků H_0 při *take-out rate* w_0 . Jak již bylo uvedeno, nejčastější formou zdanění je daň z hrubých výnosů. Výsledkem zdanění je posun křivky nabídky S do pozice S' . Důsledkem změny nabídkové křivky je nová rovnovážná situace, jež je reprezentována na grafu bodem E' . Za těchto okolností se vzroste relativní cena hry z w_0 do w_1 a množství vsazených prostředků se sníží z H_0 na H_1 . Celkové daňové výnosy (T) se poté rovnají částce odpovídající $T = tw_1H_1$, kde t je mezní daňová sazba. Uvalením daně také vzniká ztráta efektivnosti (*deadweight loss*), která znamená úbytek přebytku spotřebitele a výrobce. Na grafu je tento jev reprezentován trojúhelníkem o výšce t a šířce $(H_0 - H_1)$.

Přestože je daň uvalena na kasina, rozsah přesunu daňového břemena mezi výrobce a spotřebitele je ovlivněn průběhem křivek nabídky a poptávky. Čím bude poptávka

elastičtější, tím menší přesun bude na spotřebitele. A zároveň čím větší bude elasticita nabídky, tím větší přesun bude na spotřebitele.

Prezentovaná křivka nabídky S se dá charakterizovat jako relativně cenově neelastická. Tento předpoklad vychází ze situace, kdy jednotlivé státní autority limitují počet kasin a jejich velikost nebo omezují množství herních zařízení. Cenové elasticitě poptávky po hazardních hrách se v minulosti věnovalo více pozornosti od ekonomů.

Daniel B. Suits (1979) se snažil určit cenovou elasticitu poptávky po službách legálních sázkových kanceláří a sázení na dostihových závodištích ve státě Nevada. Jeho výsledky jednoznačně potvrzují, že elasticita poptávky je značně větší než 1. K stejnému závěru docházejí i Paton, Siegel a Williams (2003). Ti zkoumali vliv změny daňové politiky znamenající pokles daňové zátěže na uskutečněné sázky ve Velké Británii. Paton Siegel a Williams (2003) dochází k závěru, že poptávka po daných službách je velmi citlivá na změnu daňových sazeb a snížení těchto tarifů vedlo k velkému zvýšení množství uskutečněných sázek.

Na základě těchto výzkumů a předpokladů lze tvrdit, že kasina ponесou větší podíl z daňového břemene. Konkrétně dle grafu č. 3 bude tento podíl u kasin $[w_0 - w_1(1-t)]H_1$ a u spotřebitelů bude tato část vyjádřena $(w_1 - w_0)H_1$.

3.3 Interakce mezi jednotlivými odvětvími a státní příjmy

Z veřejně publikovaných statistik státních herních komisí je možné jednoduše zjistit, kolik peněžních prostředků je odvedeno kasiny do státních rozpočtů pomocí daní. Nicméně souhrnný dopad legalizace kasin na čisté zvýšení celkových státních příjmů není tak zřejmý. Po uvedení nového produktu (kasina) na trh pravděpodobně dojde ke změně spotřebitelských výdajů směrem od původních statků k tomuto produktu. Tento jev jsem již dříve ilustroval na grafu č. 1 (str. 16). Z důvodu různých daňových sazeb pro odlišné statky a změny spotřebitelských výdajů mezi hazardními i ostatními odvětvími v ekonomice vzniká komplikovaná situace z hlediska hodnocení celkového efektu nových zdrojů příjmů pro státní rozpočet.²⁸

²⁸ Na tento jev upozorňují ve svých pracích například Mason a Stranahan (1996), Anderson (2005), Kearney (2005b), Walker (2009), Walker a Jackson (2010)

3.4 Analýzy zabývající se vlivem kasin na státní příjmy

Jako v druhé kapitole této bakalářské práce i zde představím některé ze studií, které se pokusily odhalit vliv kasin na meziodvětvové vztahy a příjmy státní rozpočtů.

Anders, Siegel a Yacoub (1998)

Cílem práce Anderse a kol. (1998) bylo zdokumentovat, jestli otevření indiánských kasin zapříčiňuje strukturální změny v příjmech z daně z obratu ve státě Arizona. V jejich modelu byla obsažena měsíční data z let 1990 až 1996 z největšího státního okresu Maricopa tak, aby byl zachycen vliv otevření kasin, která začala operovat od roku 1993. Výsledky této práce naznačují přesun spotřebitelských výdajů ze zdanitelného do nezdanitelného sektoru a hlavní změna těchto výdajů nastala v rámci čtyř odvětví: maloobchodního, pohostinského, zábavního a ubytovacího.

Hunsaker (2001)

Výzkum Julie Hunsaker (2001) měl za cíl zmapovat, jestli uvedení kasin na říčních lodích má negativní vliv na poptávku po službách kasin etablovaných na trzích v Las Vegas a v Atlantic City. K ekonometrické analýze byla využita čtvrtletní data hrubých výnosů v jednotlivých resortech mezi lety 1978 až 1998. Test prokázal zvýšení poptávky po hazardu v oblasti Las Vegas po uvedení kasin na říčních lodích na jihu a středozápadu USA. Tento výsledek je interpretován tak, že lidé, kteří rozpoznali zálibu v hazardu poskytovaného nově v blízkosti jejich domů, jsou ochotni platit náklady spojené s cestou do vzdálenějších lokalit nabízejících širší spektrum služeb pro celou rodinu. Dopad plovoucích kasin na změnu poptávky na trhu v Atlantic City nebyl ovšem prokázán. Tento efekt je vysvětlován tím, že služby v této lokalitě jsou primárně zaměřeny na jednodenní návštěvníky z východního pobřeží.

Popp a Stehwien (2002)

Studie Poppa a Stehwiena (2002) si kladla za cíl zjistit, jaký efekt mělo otevření jedenácti indiánských kasin mezi lety 1992 a 1996 na daňové příjmy jednotlivých okresů ve státě Nové Mexiko. Pro regresní analýzu byla použita čtvrtletní data za období 1990 - 1997. Na základě odhadnutých koeficientů autoři dochází ke stejnému závěru jako Anders a kol. (1998). Přítomnost kasin v rezervaci má dle výsledků negativní efekt znamenající celkové snížení objemu vybraných prostředků

v daném okrese. S otevřením prvního indiánského kasina dochází k tomuto poklesu v průměru o 0,6 procent, po uvedení druhého kasina je toto snížení ovšem výraznější a dosahuje hodnoty 6,2 procent.²⁹

Kearney (2005a)³⁰

Záměrem práce Melissy S. Kearney (2005a) bylo empirické zjištění, jak domácnosti v reakci na uvedení státních loterií mění své vynaložené výdaje. Analýza je postavena na datech o spotřebitelských výdajích v rozmezí let 1982 až 1998, kdy byly státní loterie zavedeny v 21 státech v USA. Autorka na základě své studie zjišťuje, že autorizování loterií je doprovázeno poklesem měsíčních výdajů domácností v průměru o 24 dolarů³¹ za statky, jež výhradně nesouvisí s hazardem. Zaznamenaná redukce nastala například u výdajů za jídlo, alkohol či cigarety. Kearney (2005a) také uvádí, že tento efekt je silnější, pokud v okolních státech nejsou loterie povoleny.

Walker a Jackson (2008)

Práce Walkera a Jacksona (2008) se pokoušela analyzovat vzájemné meziodvětvové vztahy v hazardním průmyslu. Cílem bylo zjistit, zda se kasina, loterie, závody chrtů a koňské dostihy vůči sobě chovají jako komplementy, nebo spíše substituty. Jako podklad pro testování sloužila data z období od roku 1985 do roku 2000. Závislou proměnou v modelu je rozsah konkrétního odvětví a je vysvětlován jako funkce velikosti ostatních odvětví, aktivit spojených s hazardem v sousedních státech a demografických faktorů.³² Souhrnné výsledky jsou uvedeny v tabulce č. 1, kde znaménkem plus jsou označena odvětví, která mají na sebe dle uskutečněné analýzy pozitivní vliv (komplementy), a naopak znaménko mínus naznačuje negativní vzájemný dopad mezi odvětvími (substituty). Z hlediska kasin jsou jako komplementy vyhodnoceny koňské dostihy, zatímco loterie mají povahu substitutů.

²⁹ Popp and Stehwien (2002, s. 329)

³⁰ Studie Kearney (2005a) se zabývá problematikou spojenou s loteriemi, a ne přímo kasiny. Do své bakalářské práce jsem ji ovšem zařadil, neboť přináší pohled na to, jakými prostředky jsou hrazeny výdaje na hazardní hry.

³¹ Tato částka je vztažena na jednu dospělou osobu (Kearney 2005a, s. 2295).

³² Kompletní výčet použitých proměnných v modelu viz Walker a Jackson (2008, s. 4-10).

Tabulka č. 1 – Vzájemné meziodvětvové vztahy

Závislá v modelu	Komerční kasina	Chrtí závody	Koňské dostihy	Loterie
Komerční kasina	x	-	+	-
Chrtí závody	-*	x	-	+
Koňské dostihy	+	-	x	+
Loterie	-	+	+	x
Indiánská kasina	+	+	+	-

* Statisticky nevýznamné na normální hladině významnosti

Zdroj: Walker a Jackson (2008, s. 18)

Walker a Jackson (2010)

Studie Walkera a Jacksona (2010) posuzovala vliv existence odvětví s hazardními hrami na celkové příjmy státních rozpočtů. V jejich testovaném vzorku byla využita roční data z 50 amerických států za období 1985 – 2000. Závislou proměnou v modelu je celková výše státních příjmů ze všech zdrojů kromě příjmů pocházejících od federální vlády. Hlavní vysvětlující proměnné³³ měří celkovou výši uskutečněných sázek nebo hrubých výnosů³⁴ z poskytovaných služeb pěti různých hazardních odvětví³⁵. Výsledky této analýzy v průměru naznačují, že kasina a závody chrtů mají negativní dopad na celkové státní finance, zatímco loterie a koňské dostihy vykazují pozitivní vliv. Kompletní výsledky této studie jsou uvedeny v tabulce č. 2.

Tabulka č. 2 - Výsledky studie

Druhy hazardu	Změna celkových státních příjmů po uvedení (v mil. \$)	Změna celkových státních příjmů při zvýšení sázky/výnosu o 1\$ (v \$)
Loterie	315*	-0,30
Kasina	-90	-1,44*
Chrtí závody	-157*	-7,61*
Koňské dostihy	671*	-1,46*

* Statisticky významné na hladině významnosti $\alpha = 0,01$

Zdroj: tabulka sestavena na základě výsledků studie Walkera a Jacksona (2010, s. 10-11)

³³ Úplný seznam využitých proměnných viz Walker a Jackson (2010, s. 6).

³⁴ Hrubé výnosy determinují velikost kasin, pro loterie byla využita data o tržbách za prodané lístky a velikost zbylých odvětví je určena výší sázek.

³⁵ Z komerčních a indiánských kasin, chrtích závodů, koňských dostihů a loterií.

3.5 Shrnutí prezentovaných empirický analýz

Cíl spočívající ve vytvoření nových dodatečných příjmů pramenících z autorizace kasin je zakomponován téměř ve všech důvodových zprávách příslušných zákonů. Statistiky zachycují daňové příjmy v absolutních číslech, avšak určení čisté změny v celkových státních příjmech je komplikovanější. Výzkumy shodně připisují komerčním kasinům spíše negativní dopady na státní rozpočty, a tudíž se výše zmíněný cíl zdá být nenaplněn. Tento jev je vysvětlován přesunem spotřebitelských výdajů mezi jednotlivými resorty, konkurencí v tomto odvětví a financováním hazardních her z prostředků, které byly vynakládány na statky nesouvisejících s hazardem.

4 Negativní vlivy přisuzované kasinům

4.1 Patologické hráčství

Přes veškerá pozitiva, která mohou doprovázet deregulaci hazardního průmyslu, se v odborných pramenech ekonomové, psychologové, sociologové a další také zabývají negativní stránkou tohoto procesu. V důsledku patologického chování³⁶ závislých hráčů jsou na společnost přenášeny náklady, jež jsou vnímány jako stinná stránka hazardu.³⁷ Dle uskutečněných průzkumů se předpokládá, že v americké společnosti je přibližně 1,6 procent lidí z dospělé populace (3,2 milionu lidí) považováno za patologické hráče³⁸ a dalších 3,85 procent lidí (7,7 milionu lidí) mělo v průběhu svého života problémy s hazardem, které nedosahovaly patologické úrovně (National Gambling Impact Study Commission 1999, kap. 4, str. 4-5).

4.2 Motivy pro začátek hraní hazardních her

Mezi hlavní motivaci člověka, který se rozhoduje, zda začít s hazardními hrami, můžeme považovat zvýšení užitku spotřebitele z hraní a zúčastnění se her s nejistým

³⁶ Ekonomická teorie přináší na tuto problematiku vlastní pohled tzv. racionální závislosti. Model racionální závislosti vysvětlovaný Beckerem a kol. (1994) předpokládá, že minulé spotřeby nějakých statků ovlivňuje jejich současnou spotřebu ovlivněním mezního užitku současné a budoucí spotřeby u spotřebitele maximalizujícího svůj užitek. Komplexní výklad o tomto modelu lze nalézt například v pracích Beckera a Murphyho (1988) nebo Beckera (1991).

³⁷ Eadington (1999, s. 187) zařazuje mezi náklady spojené s provozováním kasin například: následky pramenící z patologického nebo nadměrného hráčství, zvýšení kriminálních aktivit v blízkosti kasin a politickou korupci.

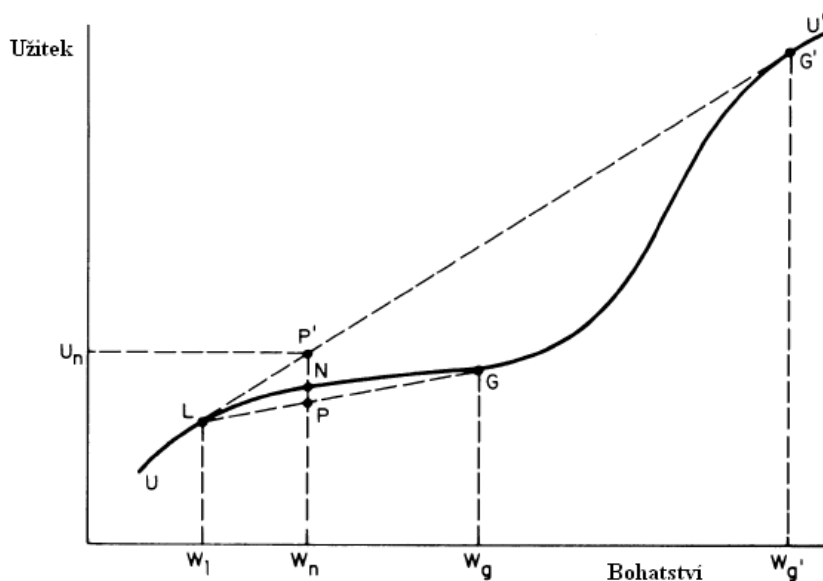
³⁸ Metodologické postupy při určení závislosti na hazardu byly vytvořeny Americkou psychiatrickou asociací (APA). Ta klasifikuje patologické hráčství jako návykovou a impulsivní poruchu. Na základě 10 kritérií sestavených APA lze určit diagnózu. Ta se odvíjí například od toho, jestli se člověk pokouší opakovaně ovládat, redukovat či zcela potlačit gamblerství, zda člověk kvůli své závislosti páchá trestnou činnost (krádeže, padělání, podvody) (National Gambling Impact Study Commission 1999, kap. 4, str. 1).

výsledkem. Dalším neméně významným faktorem je možnost obdržení výhry, která by vedla ke zlepšení finanční situace spotřebitele. Eadington (1975, s. 73) popisuje prvotní motivy lidí na základě výše jejich příjmů:

„Pro jednotlivce s nízkým příjmem může být hazard efektivní prostředek pro dosažení vyšší úrovně jejich bohatství. Proto budou pravděpodobněji pokračovat s tímto hraním než střední a vyšší příjmové skupiny, jejichž motivace jsou zaměřeny spíše na poskytnutí zábavy než na vytváření bohatství.“

Gregory G. Brunk (1981) se na základě svého výzkumu snažil potvrdit hypotézu, že nespokojenost lidí se svými osobními příjmy koreluje s nákupy loterijních lístků. Jako teoretické východisko používá Brunk takzvaný Friedman-Savage model, který je znázorněn na grafu č. 4.³⁹

Graf č. 4 – Friedman-Savage model

Zdroj: Gregory G. Brunk (1981, s. 343)

Za pomoci užitkové funkce UU' se v tomto modelu vysvětluje, proč hráči přistupují na hazardní hry. Počáteční bohatství jednotlivce je označeno

³⁹ Tento teoretický přístup byl poprvé představen Miltonem Friedmanem a Leonardem J. Savagem (1948). Friedman a Savage využívají užitkovou funkci, která obsahuje konvexní část s rostoucím mezním užitekem. Díky tomuto tvaru vysvětlují chování jedince s nízkými příjmy v podmínkách rizika a objasňují, za jakých podmínek bude jedinec maximalizovat svůj užitek při nakupování loterijních lístků a pojištění.

jako W_n . Očekávaný užitek ze hry je roven součtu součinů pravděpodobností a užiteků vyplývajících z výhry a prohry.

Pokud v prvním případě hráč prohraje, bude disponovat majetkem W_l , kterému na grafu odpovídá bod L . V případě výhry bude jeho majetek W_g reprezentovaný bodem G . Spojením bodů LG dostáváme úsečku, která stanovuje očekávané užitek, jež odpovídají bohatstvím W_l a W_g . Po vsazení příslušné částky se hráč bude nacházet v bodě P a jeho očekávaný užitek by byl určen kolmicí (vedenou bodem P) na vertikální osu. Tento užitek je ovšem nižší než v situaci, kdy se hráč nebude účastnit hry (N), a tudíž nepřijme sázku.

Jestliže se v druhém případě zvýší možnost obdržené výhry a hráč by poté disponoval majetkem $W_{g'}$ vyjádřeným na grafu bodem G' , pak při sestrojení nové úsečky LG' bude očekávaný užitek U_n odpovídající na úsečce bodu P' vyšší než v původní situaci N a hráč sázku akceptuje.

Brunk (1981) na základě výběrového šetření a ekonometrické analýzy potvrzuje původní hypotézu o korelaci mezi nespokojeností s výší příjmů a nákupem loterijních lístků jako prostředku, který umožní hráči vylepšit svůj socioekonomický status.

4.3 Definice a evaluace společenských nákladů hazardu

Pro samotné určení společenských nákladů, které jsou zapříčiněny nežádoucími důsledky lidského chování, je nutno zodpovědět otázku, jaká kritéria mají být použita pro jejich vyhodnocení. Teoretická východiska ekonomie blahobytu nabízejí požadovanou odpověď. Princip optimality, navržený Vilfredem Paretem, vyhodnocuje konkrétní projekt za vhodný, jestliže dojde ke zvýšení uspokojení alespoň jednoho člověka a zároveň nedojde ke snížení uspokojení kohokoli jiného (Adler a Posner 1999). Síla tohoto požadavku ovšem přivádí Adlera a Posnera (1999, s. 170) k tvrzení, že vhodnější pro vytvoření analýzy výnosů a nákladů je přístup hypotetických kompenzačních testů⁴⁰:

„Kompenzační testy vyhodnocují projekt za přijatelný, pokud jeho příjemci jsou natolik obohaceni, že jsou schopni kompenzovat ty lidi, kteří jsou přijetím projektu poškozeni. Tyto testy nesmírně zvýší rozsah projektů, jež mohou být ohodnoceny ve srovnání s Paretovým testem.“

⁴⁰ Tento princip byl představen Nicholasem Kaldorem (1939) a Johnem Hicksem (1940).

Z tohoto principu lze usuzovat, že pokud dojde k většímu úbytku blahobytu jedné strany, než je možné kompenzovat zvýšením blahobytu na straně druhé, dochází k tvorbě společenských nákladů snižující celospolečenský blahobyt. Walker a Barnett (1999, s. 187) pro vyhodnocování společenských nákladů hazardu využívají poznatků ekonomie blahobytu a dále uvádějí:

„[...] při změně stavu věcí, ve které došlo jednoduše k redistribuci bohatství od jedné osoby k druhé, aniž by došlo ke změně celkového bohatství všech lidí dohromady, nejsou produkovány ani společenské náklady, ani společenské výnosy.“⁴¹

Snaha Walkera a Barnetta (1999) o zavedení jednotné definice společenských nákladů, která by napomohla určit jasné mantinely a standardizovala metodologické postupy při výzkumu společenských nákladů hazardu, reflektuje kritiku některých vědeckých institucí⁴². Ve studii instituce *National Research Council* (1999, s. 185) se vysvětluje, že zejména analýzy věnující se nákladům vytvářených hráčstvím nejsou dostatečně rozvinuty:

„Ve většině analýz zkoumající dopady patologického a problémového hráčství jsou využity neadekvátní metody, které vyvracejí platnost závěrů...náklady a výnosy nejsou často řádně identifikovány, tudíž věci, které by měly být započítány jako náklady či výnosy, jsou vynechány, a věci, jež by neměly být použity, jsou započítávány.“

I za předpokladu, že by došlo ke konsensu napříč akademickou obcí z hlediska posuzování vlivu gamblerství a doprovodných nákladů přenášených na společnost, je celá situace komplikována další překážkou. Některé odborné publikace zabývající se posuzováním nákladů hazardu upozorňují na přítomnost jevu, který je pojmenován *comorbidity*⁴³. Tento termín označuje přítomnost více závislostí či duševních poruch u jednotlivce.

⁴¹ Stejný koncept využívá například i Becker (1968). Podvody, krádeže apod. identifikuje jako transfery, které nezahrnují společenské náklady, neboť škoda způsobená obětí je kompenzována stejným ziskem pro zločince.

⁴² Například National Gambling Impact Study Commission (1999), National Research Council (1999)

⁴³ National Research Council (1999), National Gambling Impact Study Commission (1999)

Studie Petryho a kol. (2005) se pokusila zjistit, jaké další duševní poruchy se vyskytují u patologických hráčů. Petry a kol. přichází se závěrem, že 73,2 procent těchto hráčů má vážné problémy s alkoholem, 38,1 procent s drogami a 60,4 procent je závislých na nikotinu. Tyto výsledky komplikují pohled na celou problematiku ohodnocování příslušných nákladů a ještě více oddalují možnost relevantního odhadu celkových nákladů patologického hráčství.

4.4 Analýzy zabývající se tématem společenských nákladů hazardu

V této části budou představeny analýzy, jejichž cílem bylo posouzení negativního vlivu kasin na společnost. Dosavadní práce ekonomů se spíše než komplexním analýzám věnují konkrétním negativním jevům, které jsou přisuzovány nadměrnému hráčství. Největší pozornost je zaměřena na potenciální zvýšení kriminality v oblastech v blízkosti kasin.

Schwer, Thompson a Nakamuro (2005) ⁴⁴

Vyhodnocením nákladů vyplývajících z patologického hráčství se zabýval Schwer a kol. (2005). Autoři pracovali s daty, která získali na základě dotazníkového šetření mezi 99 členy organizace Gamblers Anonymous z jižní Nevady, jež sdružuje lidi mající různě závažné problémy s gamblerstvím. Identifikované náklady přenášené na společnost společně s jejich evaluací jsou zachyceny v tabulce č. 3., Schwer a kol. (2005, s. 13-14) však tento výčet nákladů považuje za neúplný a podhodnocený:

„Je zde mnoho skutečných nákladů, které nejsou zahrnuty v uvedeném výčtu nákladů...neboť by bylo velmi obtížné (a nákladné) vyvinout metodologii, jež by zachytila všechny tyto náklady [...] proto se domníváme, že naše odhady jsou konzervativní a nižší, než ve skutečnosti jsou.“

Výsledky naznačují, že náklady na jednoho patologického hráče jsou ve výši 19 085 dolarů a při přepočtu na jednoho obyvatele se odhad pohybuje v rozmezí od 273 do 413 dolarů na dospělé osobu. ⁴⁵

⁴⁴ Tato studie byla poprvé prezentována již v roce 2003 na každoročním setkání Far West and American Popular Culture Association.

⁴⁵ Schwer a kol. (2005, s. 19)

Tabulka č. 3 - Průměrné společenské náklady na jednoho gamblera

Druh nákladu	Náklad v \$	
Zaměstnanost		6017
Zameškaná práce	1740	
Ztráty produktivity	2813	
Propuštění z práce	1423	
Podpora v nezaměstnanosti	41	
Nedobytné pohledávky a civilní soud		10291
Neplacení dluhů z důvodu bankrotu	9556	
Náklady civilních soudů (bankroty, dluhy, rozvody)	735	
Zločinnost		2341
Krádeže	1819	
Zatčení	99	
Soudní přelíčení	89	
Uvěznění	84	
Podmíněné odsouzení	250	
Léčba a sociální služby		436
Náklady na léčbu	286	
Sociální péče	93	
Poukázky na nákup potravin	57	
Celkové odhadnuté roční společenské náklady		19085

Zdroj: Schwer a kol. (2005, s. 17)

Walker (2003)

Jako reakci na studii Schwera a kol. (2005) vypracoval Walker (2003) analýzu, která konfrontovala výše zmíněné výsledky o společenských nákladech. Při vyhodnocování platnosti použitých nákladů Walker rozlišuje, zda se jedná o skutečné společenské náklady, nebo pouze o transfery, o kterých bylo referováno výše (s. 35). Podporu v nezaměstnanosti, potravinové lístky a poskytování sociální péče Walker označuje za transfery.⁴⁶ Za společenské náklady naopak považuje nutnost uskutečnění soudních řízení v souvislosti s vyhlášením osobních bankrotů, finanční zdroje využitě pro vyšetřování zločinu či náklady vynaložené na předcházení těchto jevů. Náklady, které jsou započítávány v položce „Zaměstnanost“, Walker považuje za internalizované. Neboť pokud dojde k poklesu produktivity práce zaměstnance, je pouze na zaměstnateli, jestli se uchýlí ke snížení mzdy tohoto pracovníka, nebo ho nahradí člověkem, který bude poskytovat vyšší mezní produktivitu práce.

⁴⁶ Walker (2003) označuje tyto položky za transfery, neboť nevytváří žádné významné společenské náklady a administrativní soustava pro realizaci těchto transferů již existuje.

Po aplikaci těchto úprav se odhadnuté společenské náklady na patologického hráče zredukovaly z původní výše 19 085 na 2 049 dolarů.⁴⁷ Rozdělení jednotlivých částek z celkové sumy je ilustrováno v tabulce č. 4. Walker (2003, s. 9) shrnuje důvody vzniku své práce:

„Schwer a kol. použili neplatnou definici společenský nákladů, což je vedlo k nevhodnému začlenění transferů a internalizovaných nákladů do jejich odhadu...mezitím by měli být politici vědomi, že toto je nová oblast výzkumu a výsledky nemusí být vždy hodnověrné.“

Tabulka č. 4 – Úprava odhadů společenských nákladů

Druh nákladu	Náklad v \$	
Náklady civilních soudů		1182
Soudní náklady	635	
Soudní výdaje (soudní řízení – bankroty, obžaloby)	418	
Soudní výdaje (rozvodové řízení)	129	
Zločinnost		581
Zatčení	99	
Uvěznění	84	
Soudní výdaje	59	
Podmíněné odsouzení	250	
Soudní přelíčení	89	
Náklady na léčbu		286
Celkové náklady na patologického gamblera		2049

Zdroj: Walker (2003, s. 6)

Stitt, Nichols a Giacopassi (2003)

Tématu kriminality se věnuje práce Stitta a kol. (2003). V jejich studii dochází k porovnání výskytu trestných činů mezi šesti městskými celky, kde byla otevřena kasina, a šesti kontrolními městy, ve kterých se kasina nenachází.⁴⁸ Pro vyhodnocení změny kriminality byla použita data před a po otevření příslušných kasin včetně dat o tamější populaci a počtu turistů v dané oblasti. Dosažené výsledky jsou nekonzistentní. V některých městských částech se kriminalita zvýšila, jinde zůstala konstantní nebo poklesla. Stitt a kol. (2003, s. 280) komentují tyto závěry takto:

⁴⁷ Walker (2003, s. 6)

⁴⁸ Výběr jednotlivých městských celků proběhl na základě 15 socioekonomických ukazatelů, jež měly zajistit co nejbližší podobnost mezi městy. Konkrétně lze výčet těchto ukazatelů nalézt v Stitt a kol. (2003, s. 262-263)

„[...] výsledky naznačují, že kasina nemají žádný systematický efekt na zločinnost s možnou výjimkou krádeží, opileckých výtržností a případnou prostitucí. Avšak zkoumá-li se kriminální aktivita přizpůsobená pro celkovou populaci v ohrožení, poté ani tyto zločiny nejsou statisticky odlišné od kontrolních měst.“

Grinols a Mustard (2006)

Práci věnující se problému kriminality a kasin vypracovali také Grinols a Mustard (2006). Jejich záměrem bylo analyzovat vztah mezi zločinností a uvedením kasin na úrovni amerických okresů za pomoci dat v časovém intervalu od r. 1977 do r. 1996. Pro výpočet změny kriminální aktivity v dané oblasti jsou v ekonometrickém modelu vždy obsažena data dva roky před a pět let po otevření kasin v dané lokalitě. Jejich výsledky jsou v rozporu se závěry studie Stitta a kol. (2003) a naznačují, že po uvedení kasin dochází ke zvýšení výskytu všech trestných činů⁴⁹ s výjimkou vražd. 8,6 procent majetkových a 12,6 procent násilných trestných činů autoři přisuzují existenci kasin při odhadnutých společenských nákladech 75 dolarů na dospělého osobu v USA.⁵⁰

Reece (2010)

Mezi aktuální studie zaměřené na téma kriminality a kasin patří analýza zpracovaná Reecem (2010). Využitá data v modelu jsou za období 1994 – 2004 z 92 okresů státu Indiana včetně sedmi okresů, kde bylo provozováno deset komerčních kasin⁵¹. Pro hodnověrnější vysvětlovací funkci užitého modelu Reece zapojuje do analýzy i data o počtu hotelových pokojů, počtu návštěvníku kasin (za pomoci údajů z turniketů) a agregované míry zatčení za násilné činy, které prezentují sílu vymáhání práva v konkrétní oblasti. Reece dosahuje rozdílných výsledků než Grinols a Mustard (2006). Výsledky této studie naznačují, že otevření nového kasina má vliv na zvýšení počtu vloupání až po několika letech. Současně je ovšem pozorována redukce počtu krádeží motorových vozidel a úmyslných zranění osob. Dále zvýšená aktivita

⁴⁹ Grinols a Mustard (2006) posuzují změnu sedmi trestných činů, které jsou evidovány v tzv. *FBI indexu I* – vražda, znásilnění, loupež, úmyslné zranění osob, vloupání, odcizení cizího majetku a krádeže aut. Autoři ovšem dodávají, že zejména vztah mezi nárůstem počtu znásilnění a provozem kasin není tak zřejmý. Tento výsledek je přisuzován změnám ve skladbě populace v důsledku zvýšení počtu turistů.

⁵⁰ Grinols a Mustard (2006, s. 44)

⁵¹ Reece (2010, s. 146)

kasin, která je měřena za pomoci údajů z turniketů o vstupu návštěvníků, se zdá mít vliv na pokles odcizeného cizího majetku, krádeží motorových vozidel, úmyslných zranění osob a krádeží.

4.5 Shrnutí prezentovaných empirický analýz

Činnosti kasin jsou přisuzovány také četné doprovodné negativní jevy ovlivňující závěrečné politické rozhodnutí o povolení či zákazu těchto podniků. Aktuální odborné publikace věnující se tématu společenských nákladů spojených zejména s patologickým hráčstvím se značně odlišují. Tento stav je následkem rozdílných metodologických postupů, použitých dat a nejednotnosti při výčtu jednotlivých možných nákladů. Avšak i přes ustálení využívaných metod a určení jednoznačných postupů je vyhodnocování důsledků patologického chování ztěžováno výskytem četných dodatečných závislostí u takto postižených osob.

Závěr

Tato bakalářská práce se věnuje kasinům a jejich ekonomickým důsledkům pramenících z expanze tohoto odvětví v USA ve 20. století. Hlavním cílem této práce je odpovědět na otázku, jestli ekonomické cíle jednotlivých deregulačních zákonů, byly naplněny nebo ne.

Na základě informací z důvodových zpráv zákonů autorizujících činnost kasin byly prezentovány klíčové záměry obhajující proces legalizace. Ty spočívaly především ve vytvoření podmínek pro ekonomický rozvoj regionu spolu s tvorbou nových pracovních pozic a navýšení příjmů do státních rozpočtů. Protože na území USA jsou provozována komerční kasina a zároveň i kasina sídlící uvnitř rezervací obývaných indiánskými kmeny, zdá se vhodnější odpověď na výše zmíněnou otázku rozdělit na dvě části z hlediska provozovatelů kasin.

V teoretické rovině můžeme zákonné povolení činnosti kasin na trhu považovat za inovační proces, jenž dává hospodářství dynamický ráz, a který ekonomická teorie považuje za podmínku ekonomického rozvoje. Důležitým faktorem ovlivňujícím tento jev je ovšem lokalita daného podniku a důležitost tohoto odvětví v dané ekonomice. Po otevření kasin v indiánských rezervacích za podmínek, které byly vysvětleny v první části této bakalářské práce, se požadované cíle ekonomického rozvoje a tvorby pracovních míst jeví být naplňovány. Četné studie prokazují, že po otevření těchto zařízení se životní úroveň tamějších obyvatel zvýšila ať již prostřednictvím zvýšení počtu obyvatelstva, zaměstnanosti, úrovně bydlení či růstem zisků okolních podnikatelských subjektů. Tyto cíle se u komerčních kasin zdají být také splněny. Empirické analýzy naznačují, že hospodářské oživení v souvislosti s uvedením komerčních kasin je v průměru krátkodobého charakteru, což je vysvětlováno zvýšenou konkurencí na trzích s hazardem a zábavním průmyslem uvnitř státu a přímou konkurencí ze zahraničí. Zvýšení zaměstnanosti bylo evidováno zejména v mimoměstských oblastech.

Neméně důležitým cílem, který si vytyčili zákonodárci, bylo vytvoření nových zdrojů příjmů pro státní rozpočty. Indiánské kmeny jsou ovšem na základě svého statutu zbaveny povinnosti odvádět daně z aktivit provozovaných uvnitř jejich rezervací. Tato povinnost se týká pouze komerčních kasin. Různorodé rozmezí daňových sazeb

a odlišné typy povolených hazardních zařízení v různých státech komplikují přesné určení vlivu kasin na čistý přínos pro státní rozpočty. Nejnovější studie naznačují průměrný negativný dopad na státní rozpočty z důvodu změny spotřebitelských preferencí a přesunu spotřebních výdajů mezi jednotlivými sektory příslušných ekonomik. Tudíž se tento cíl dá považovat za nesplněný.

Při politickém rozhodnutí o autorizaci provozu kasin zákonodárci zvažují také negativní jevy přisuzované gamblerství. Odborné práce zabývající se dopady na kriminalitu v okolí kasin či zejména důsledky patologického hráčství doplácí na relativně malé množství dosavadních uskutečněných analýz. Tento stav se odráží v rozdílných metodologických postupech, které mají za následek značně odlišné výsledky. Právě v této oblasti vidím potenciál pro další rozšiřování nového výzkumu. Nicméně i přes ustálení využívaných metod a určení jednoznačných postupů je vyhodnocování důsledků patologického chování ztěžováno výskytem četných dodatečných závislostí u takto postižených osob.

Na základě uvedených faktů lze konstatovat, že ekonomické cíle zákonů regulujících hazard jsou splněny částečně. Byl prokázán pozitivní vliv na ekonomický rozvoj a tvorbu nových pracovních pozic, avšak cíl spočívající ve vytvoření nových zdrojů pro státní příjmy se zdá být nenaplněn.

Seznam použité literatury

- Adler, Matthew D., and Eric A. Posner. 1999. "Rethinking Cost-Benefit Analysis." *The Yale Law Journal* 109(2): 165-247.
- Anders, Gary C., Donald Siegel, and Munther Yacoub. 1998. "Does Indian casino gambling reduce state revenues? Evidence from Arizona." *Contemporary Economic Policy* 16(3): 347.
- Anderson, John E. 2005. "Casino Taxation in the United States." *National Tax Journal* 58(2): 303-324.
- Becker, G. S. 1968. "Crime and punishment: An economic approach." *Journal of Political economy* 76(2): 169-217.
- Becker, Gary S. 1991. "Habits, Addictions, and Traditions." Přístup z internetu: <<http://research.chicagobooth.edu/economy/research/articles/71.pdf>> [20. června, 2010].
- Becker, Gary S., Michael Grossman, and Kevin M. Murphy. 1994. "An Empirical Analysis of Cigarette Addiction." *The American Economic Review* 84(3): 396-418.
- Becker, Gary S., and Kevin M. Murphy. 1988. "A Theory of Rational Addiction." *The Journal of Political Economy* 96(4): 675-700.
- Bhagwati, Jagdish. 1958. "Immiserizing Growth: A Geometrical Note." *The Review of Economic Studies* 25(3): 201-205.
- Brunk, Gregory G. 1981. "A Test of the Friedman-Savage Gambling Model." *The Quarterly Journal of Economics* 96(2): 341-348.
- Calcagno, Peter, Douglas Walker, and John Jackson. 2010. "Determinants of the probability and timing of commercial casino legalization in the United States." *Public Choice* 142(1): 69-90.
- Dunstan, R. 1998. "Indian Casinos in California." *Sacramento: California Research Bureau*. Přístup z internetu: <<http://worldcat.org/arcviewer/1/CAX/2006/06/05/0000020402/viewer/file618.pdf>> [9. června, 2010].
- Eadington, William R. 1975. "Economic implications of legalizing casino gambling." *Journal of Behavioral Economics* 4(1): 55-77.
- Eadington, William R. 1999. "The Economics of Casino Gambling." *The Journal of Economic Perspectives* 13(3): 173-192.
- Evans, W. N., and J. H. Topoleski. 2002. "The social and economic impact of Native American casinos." *NBER working paper*.

- Garrett, Thomas A. 2004. "Casino Gaming and Local Employment Trends." *Federal Reserve Bank of St. Louis Review* 86(1): 9-22.
- Gerstein, D. et al. 1999. "Gambling impact and behavior study: report to the National Gambling Impact Study Commission." Přístup z internetu: <<http://cloud9.norc.uchicago.edu/dlib/ngis/intro.pdf>> [17. července, 2010].
- Granger, C. W. J. 1969. "Investigating Causal Relations by Econometric Models and Cross-spectral Methods." *Econometrica* 37(3): 424-438.
- Grinols, Earl L. 2004. *Gambling in America: costs and benefits*. Cambridge University Press.
- Grinols, Earl L., and David B. Mustard. 2001. "Business Profitability versus Social Profitability: Evaluating Industries with Externalities, the Case of Casinos." *Managerial and Decision Economics* 22(1/3): 143-162.
- Grinols, Earl L., and David B. Mustard. 2006. "Casinos, Crime, and Community Costs." *Review of Economics and Statistics* 88(1): 28-45.
- Hausman, Jerry A., and Gregory K. Leonard. 2002. "The Competitive Effects of a New Product Introduction: A Case Study." *The Journal of Industrial Economics* 50(3): 237-263.
- Hicks, J. R. 1940. "The Valuation of the Social Income." *Economica* 7(26): 105-124.
- Hunsaker, Julie. 2001. "The Impact of Riverboat Casinos on the Demand for Gambling at Casino Resorts: A Theoretical and Empirical Investigation." *Managerial and Decision Economics* 22(1/3): 97-111.
- Illinois General Board. 2009. "Riverboat Gambling Act." Přístup z internetu: <<http://www.igb.state.il.us/act/>> [6. července, 2010].
- Kaldor, Nicholas. 1939. "Welfare Propositions of Economics and Interpersonal Comparisons of Utility." *The Economic Journal* 49(195): 549-552.
- Kearney, Melissa Schettini. 2005a. "State lotteries and consumer behavior." *Journal of Public Economics* 89(11-12): 2269-2299.
- Kearney, Melissa Schettini. 2005b. "The Economic Winners and Losers of Legalized Gambling." *National Tax Journal* 58(2): 281-302.
- Kindt, John Warren. 1994. "The Economic Impacts of Legalized Gambling Activities." Přístup z internetu: <<http://hdl.handle.net/2142/16297>> [11. června, 2010].
- Krugman, Paul R., and Maurice Obstfeld. 2002. *International Economics: Theory and Policy*. 6 ed. Addison Wesley.

- Mankiw, N. Gregory. 2007. *Principles of macroeconomics*. Cengage Learning.
- Mason, Paul M., and Harriet Stranahan. 1996. "The Effects of Casino Gambling on State Tax Revenue." *Atlantic Economic Journal* 24(4): 336-348.
- McCulloch, Anne Merline. 1994. "The Politics of Indian Gaming: Tribe/State Relations and American Federalism." *Publius* 24(3): 99-112.
- Meister, A. 2004. "Indian Gaming Industry Report: 2004-2005." *Analysis Group, Inc.* Newton, MA: Casino City Press.
- Milton Friedman, and L. J. Savage. 1948. "The Utility Analysis of Choices Involving Risk." *The Journal of Political Economy* 56(4): 279-304.
- National Gambling Impact Study Commission. 1999. "Final Report." Přístup z internetu: <<http://govinfo.library.unt.edu/ngisc/reports/fullrpt.html>> [1. června, 2010].
- National Indian Gaming Commission. 2009. "NIGC Announces 2008 Revenues." Přístup z internetu: <http://www.nigc.gov/Reading_Room/Press_Releases/2009_Press_Releases/PR-113_06-2009.aspx> [7. června, 2010].
- National Research Council. 1999. *Pathological gambling: a critical review*. National Academies Press.
- Nelson, Michael, and John Lyman Mason. 2003. "The Politics of Gambling in the South." *Political Science Quarterly* 118(4): 645-669.
- Nevada Gaming Commission, State Gaming Control Board. 2006. "Gaming Regulation in Nevada An Update." Přístup z internetu: <http://www.gaming.nv.gov/documents/pdf/gaming_regulation_nevada.pdf> [4. června, 2010].
- New Jersey Casino Control Commission. 2008. "Casino Control Act." Přístup z internetu: <<http://www.state.nj.us/casinos/actreg/act/>> [4. června, 2010].
- Paton David, Donald S. Siegel, and Leighton V. Williams. 2003. *Taxation and the Demand for Gambling: New Evidence from the United Kingdom*. Rensselaer Polytechnic Institute, Department of Economics. Přístup z internetu: <<http://ideas.repec.org/p/rpi/rpiwpe/0306.html>> [23. června, 2010].
- Petry, Nancy M., Frederick S. Stinson, and Bridget F. Grant. 2005. "Comorbidity of DSM-IV pathological gambling and other psychiatric disorders: results from the National Epidemiologic Survey on Alcohol and Related Conditions." *The Journal of Clinical Psychiatry* 66(5): 564-574.
- Popp, A. V., and C. Stehwien. 2002. "Indian casino gambling and state revenue: Some further evidence." *Public Finance Review* 30(4): 320.

- Reece, William S. 2010. "Casinos, Hotels, and Crime." *Contemporary Economic Policy* 28(2): 145-161.
- Schram, Sanford F., and Joe Soss. 1998. "Making Something out of Nothing: Welfare Reform and a New Race to the Bottom." *Publius* 28(3): 67-88.
- Schumpeter, Joseph Alois. 1982. *The theory of economic development: an inquiry into profits, capital, credit, interest, and the business cycle*. Transaction Publishers.
- Schwer, R. K., W. N. Thompson, and D. Nakamuro. 2005. "Beyond the limits of recreation: Social costs of gambling in southern Nevada." *Journal of Public Budgeting, Accounting & Financial Management* 17(1): 62-93.
- Stitt, B. Grant, Mark Nichols, and David Giacomassi. 2003. "Does the Presence of Casinos Increase Crime? An Examination of Casino and Control Communities." *Crime & Delinquency*: 253 -284.
- Suits, Daniel B. 1979. "The Elasticity of Demand for Gambling." *The Quarterly Journal of Economics* 93(1): 155-162.
- Taylor, J. B., M. B. Krepps, and P. Wang. 2000. "The national evidence on the socioeconomic impacts of American Indian gaming on non-Indian communities." *Harvard Project on American Indian Development*: 1-42.
- The American Gaming Association. 2010. "State of the States: The AGA Survey of Casino Entertainment." Přístup z internetu: <http://www.americangaming.org/assets/files/State_of_the_States_2010_FINAL.pdf> [2. června, 2010].
- The Pennsylvania Gaming Control Board. 2004. "HOUSE BILL No. 2330." Přístup z internetu: <http://www.pgcb.state.pa.us/files/legislation/House_Bill_2330_-_July_5_2004.pdf> [7. června, 2010].
- Tiebout, Charles M. 1956. "Exports and Regional Economic Growth." *The Journal of Political Economy* 64(2): 160-164.
- Walker, Douglas M. 2003. "Review of Schwer, Thompson & Nakamuro "Beyond the Limits of Recreation: Social Costs of Gambling in Las Vegas"." *Nevada Resort Association*.
- Walker, Douglas M. 2007. *The Economics of Casino Gambling*. 1 ed. Springer.
- Walker, Douglas M. 2009. "The Economic Effects of Casino Gambling: A Perspective from the US." Přístup z internetu: <http://walker.d.people.cofc.edu/papers1/Walker_Macao_ss.pdf> [16. června, 2010].
- Walker, Douglas M., and A. H. Barnett. 1999. "The social costs of gambling: An economic perspective." *Journal of Gambling Studies* 15(3): 181-212.

- Walker, Douglas M., and John D. Jackson. 1998. "New Goods and Economic Growth: Evidence from Legalized Gambling." *Review of Regional Studies* 28(2): 47-69.
- Walker, Douglas M., and John D. Jackson. 2007. "Economic Development and Casinos: Do Casinos Cause Economic Growth?." *American Journal of Economics and Sociology* 66(3): 593-607.
- Walker, Douglas M., and John D. Jackson. 2008. "Do U.S. Gambling Industries Cannibalize Each Other?." *Public Finance Review* 36(3): 308-333.
- Walker, Douglas M., and John D. Jackson. 2009. "Katrina and the Gulf States casino industry." *Journal of Business Valuation and Economic Loss Analysis* 4(2): 9.
- Walker, Douglas M., and John D. Jackson. 2010. "The effect of legalized gambling on state government revenue." *Contemporary Economic Policy*. Přístup z internetu: <<http://walkerd.people.cofc.edu/papers1/CEP.pdf> > [24. června, 2010].
- Wenz, Michael. 2008. "Matching Estimation, Casino Gambling and the Quality of Life." *Annals of Regional Science* 42(1): 235-249.